

Swětło w tyšnosći

**Njewostanje čemno nad tymi,
kiž su w tyšnosći.**
(Jezaja 8,23)

Swójba dže na kěrchow. Wowka je w serbskej drasće, swojej bur-skej, holanskej. Wona schili so nad rowom. Padnje na kolena a so čicho modli. Za njej steji mać z džěsćom za ruku a hlada něhdže do wysokosće. Džěćo hlada wotzady na wowku. Njeje to někajki wjesny kěrchow w holi a njejsu to wšedne rowy. Hewak by kóždy narowny pomnik hinaši napohlad měł. Kříže, hač su z drjewa abo z kamjenja, su wšitke jenake. Rowy za padnjonych – wone su kaž uniforma po smjerći, tak kaž mějachu woja-cy uniformu hižo za žiwe dny. Wowka kleči při přědnim křížu. Wojak tam leži pohrjebany: syn, mandželski, nan. Swójba žarujo spomina na njeho, kiž je padnył we wójnje.

Statysacy a miliony swójbow su byli potrjechene wot 2. swětoweje wójny. Wona běše najsurowiša w dotalnych čłowjeskich stawiznach. Wšitkim wobdžělenym běše přinje-sła horjo a tyšnosć, nadběhowa-rjej a nadběhowanemu, temu, kiž wójnu přěhrał, a temu, kiž je ju dobył. Tyšnosć a žarowanje na woběmaj bokomaj. Wójna běše njesprawna a surowa, kaž kóžda wójna. 20. lětstotk běše tón naj-hróbzniji w čłowjeskich stawiz-nach. Lětstotk z najwjac zabitymi a zatřělenymi. Postup, ciwilizacija a rozswětlenje nješkitaču čłowje-stwo před njeskutkami. Wójna njeda měra, ani nic 60 lět po jeje skónčenju.

Nad kěrchowom leži swětło. Něhdže z wyšiny swěća jasne pru-hi na zemju. „Njewostanje čemno nad tymi, kiž su w tyšnosći.“ Tole je profet Jezaja před wjace hač dwaj a poť tysac lětami wěšćił.

Tehdy dobywachu assyriske wójska židow-ski kraj. Što so tehdy z ludźimi sta, kiž běchu podleželi – naša fantazija za to nje-dosaha, sej to předstajíc. A tola wěšći

profet swětło tym, kiž su w tyšnosći. Zwot-keł ma swětło přinć? Jezaja rěči wo džěsću, kiž ma so narodzić, kotrehož mjeno budže „wěčny wótč“ a „měrny wjerch“. Wón přin-jeje swětło tym, kiž su w čemnym žiwi, w tyšnosći a w strachu. Cyrkej je Jezajowe wěšćenja na Jezusa Chrysta wukładowała. W jeho swět-le njewostanje čemno nad tymi, kiž su w tyšnosći. Jezus Chrystus je wšitkich žarowacych a zrudzenych k sebi wołał: „Pójće sem ke mni wšitcy, kiž sće sprócni a wobćeženi.“

Mać hlada na wulki kříž, kiž so pozběhuje nad tymi małymi. Kříž je symbol Jezusa Chrysta, wón steji za jeho wopor, za jeho njewino-wate čerpenje. Mać hlada na Je-zusa Chrysta, swjeho Knjeza. Wot njeho dóstawa mocy.

Miliony ludźi su w poslednej wójnje žalostnu smjerc počerpili. Nad nimi njeje so žane swětło z wyšiny rozswěćilo w jich posled-njej hodžinje. Jich tyšnosć běše čemna hač do kónca. Tak dyrbymy po cyle čłowjeskim, zemskim měri-dle sudzić. Ale Bóh přesahuje wšit-ko zemske, wón je knjez nad našim swětóm. Bóh je Chrysta z morwych zbudził a je jeho powyšil nade wšit-ko zemske. Přez njeho je puć do njebjes wotewrjeny. Wón woła tych, kiž so jemu dowěrjeja, do wěčneho swěta, na swoju wěčnu hosćinu, na kwas a swjedzeri. Na kóncu njeprjindže čemnota a tyšnosć, ale wobnowjenje a dopjelnjenje. Tyš-nosć je přewinjena. Wěčne swětło schadža nad tymi, kiž su byli w čemnoće. Kříž Jezusa Chrysta nje-je jenož znamjo smjerće a znamjo žarowanja, wón je tež znamjo za dobyće nad smjerću, znamjo tro-šta a pokoja.

Njech wostanje měř w našim kra-ju. Njech traje wón w Europje. Njech zažija rany poslednjeje wójny. Njech njewostanje čemno nad tymi, kiž su w tyšnosći. **Jan Malink**

Pomnik za wopory druheje swětoweje wójny w Slepom, džě-tany wot wuměłce Dorotheje von Phillipsborn. Tři generacije žaruja wo njebohich, mjez nimi stara serbska maćerka w na-rodnej drasće Slepjanskeje wosady. Foto: J. Maćij

Přeprašenje na serbske kemše za džěci

Lube džěci!

Mjeztym hižo třeci raz zetkachmy so k serbskim džěcacych kemšam w tutym lěće. Přeco 1. nježdělu w měsacu swjeca so w Michałskej cyrkwi w Budyšinje serbske kemše a wot lětušeho nětko tež za was džěcace kemše.

Po wěrywuznaću stupja džěci k wołtarjej, zo bychu wot superintendenta Malinka swěčku, swoju swěčku, přijimali, kotraž je wulka a tołsta a při džěcacych kemšach swěku Božu wuprudza.

Sofija a Sofija, Stani, Katka a Tereza ju na přenim zetkanju z pisanym wóskom pyšachu. W měrcu rěčachmy wo kamjenjach a čichi pjatk debjachu džěci swoju jutrownu swěčku.

Spěwamy za was zrozumliwe kěrlušy a na kóncu modlimy so zhromadnje Wótčenaš. Juljana Šoćić a Maria Wirthez z 9. lětnika Serbskeho gymnazija mje při kemšach pilnje podpěratej a bórže budžetey hižo samej jedne džěcace kemše dźeržeć.

Tuž přeprašuju was, lube džěci, na dalše kemše: přeco 1. nježdělu w měsacu w 10.00 hodź. w Michałskej cyrkwi w Budyšinje.

Gabriela Gruhlowa

SERBSKÍ · CYRKWINSKÍ · DŽEŇ

„Pójće sem ke mni wšitcy“

Sobotu, 4. junija

- 11.30 hodź. zetkanje pola Krygarjec we Wuježku, pućowanje do Bukec
- 14.00 hodź. zahajenje w cyrkwi
- 14.30 hodź. zeńdźenje na farskim dworje swačina, zabawa za džěci, wopyt wjesneho muzeja, wokoło 15.30 hodź. přileći pčolka Ritka, wopyt serbskeho rownišća na delnim kěrchowje
- 19.00 hodź. swjedžen na Dejkec/Pawlikec dworje we Wuježku

Nježdělu, 5. junija

- 10.00 hodź. swjedženske kemše z Božim wotkazanjom předuje sup. Malink, zdobom kemše za džěci předstajenje Bukečanskich serbskich drastow we „Wjesnej hospodze“
- 11.30 hodź. wobjed
- 13.00 hodź. připołdniša přestawka z ludowymi spěwami a krótkimi přinoškami
- 14.30 hodź. „Łódź po morju jědže naša“ – literarno-hudźbny program z tekstami a kěrlušemi Jana Kiliana čita Trudla Malinkowa z Budyšina, spěwa Gerald Schön z Drježdźan
- 16.00 hodź. zakónčenje cyrkwinskeho dnja

Wšitkich Serbow lubje na cyrkwinski džen přeprašamy.

Nabožny tydźeň w Njehornju

Serbske ewangelske towarstwo přeprašuje serbske džěci na serbski nabožny tydźeň w Njehornju **wot pónđzele, 18. julija, do pjatka, 22. julija** (přeni tydźeň lětnich prózdninow). Přebywanje plaći 45 eurow. Dla dalšich informacijow a přizjewjenjow wobroćće so na Jana Malinka, Goethowa 40, 02625 Budyšin, tel./fax: 0 35 91 / 60 07 11.

Serbski ekumeniski nyšpor w Chróscicach

Nježdělu, **8. meje**, budže w 14.00 hodź. w cyrkwi w Chróscicach ekumeniski nyšpor k 60. rěčnicy zakónčenja 2. swětoweje wojny. W 15.00 hodź. přizamknje so wopomnjenska swjatočnosť Domowiny při pomniku za padnjonych pólskich wojakow.

Serbski ekumeniski nyšpor w Budyšinje

Swjatkwončiku, **15. meje**, wotměje so we 18.00 hodź. w Michałskej cyrkwi w Budyšinje 4. ekumeniski nyšpor Budyskeju serbskeju wosadow. Bariton Gerald Schön z Drježdźan zanjese kěrlušy Bjarnata Krawca, Jana Kiliana a Juliusa Eduarda Wjelana.

Serbski bus do Prahi hakle 11. septembra

Lětuša jězba Serbskeho busa do Prahi dyrbi so z organizatoriskich přičin přestorčić na **nježdělu, 11. september 2005**. Wotjědźemy, da-li Bóh, rano w 6.30 hodź. w Budyšinje na znatym městnje pola awtowego domu Flack. Z Budyšina pojedźemy přez Bukey a Lubij do Českeje. Serbsko-česke kemše změjemy w 10.00 hodź. w Praze-Dejvicach. Nochcemy wjele pěši po puću być, ale z busom Prahu bliže zeznać. Wokoło 20.00 hodź. wróćimy so do Budyšina.

Přeprašujemy Was wutrobnje na naš zhromadny wulět. Přizjewić móžeće so pola Měrcina Wirtha w Budyšinje (tel. 0 35 91 / 60 53 71) abo na Serbskim cyrkwinskim dnju w Bukecach, jeli budu potom hišće městna swobodne. Jězba plaći 30 eurow za dorosćeného, za džěco 15 eurow.

Handrij Wirth

Porjedženka

W zašłym čisle Pomhaj Bóh je so na poslednej stronje misnjenčko stało. Njedawno zrunany row znateho knihikupca Arnošta Simona a jeho mandželskeje njebě na Hrodzišku, ale na Mikławsku w Budyšinje. Prosymy wo wodaće. *Redakcija*

Wětošojski farař dojspjio bibliske starstwo

Biblija groni: Našo žywnjenje warnujo sedymzaset lět a gaž wusoko psizo, su wono wosymzaset lět. (Ps 90,10)

Wětošojski farař na wuměńku Klaus Lischewsky bužo na stwortem maju swoj sedymzasety narodny žení swěšis. Wjele wěrjacych bratšow a psijašelow budu se na tom wjelikem dnju z nim wjaseliš, jomu ruku tsěsć a se wužekowaš, až jo se psez wjele lět wjelgin pilnje za serbsku wosadu a serbski lud zasajžił. A budu jomu žycyś, až by Bog jogo teke we nowem lětu žognował a jomu strowość dał.

Wono juž jo žiwno a k wjaselenju, až farař Lischewsky ako Barlinjař z ceteju wutšobu z našym serbskim ludom a z našeju rěcu se zwězany cujo. Ako smy w lětu 1994 to Spěchowanske towaristwo za serbsku rěc we cerkwi založyli, jo ta Wětošojška cerkwinska rada ta jadnučka z ceteje dolnoserbskeje wokoliny była, kotaraž jo tomu towaristwoju psistupila. Farař Lischewsky jo juž we lětu 1995 z cerkwinskeju radu wobzamknul, až we Wětošowje dej kužde lěto jadna serbsko-nimska namša byś. Až ta namša serbsko-nimska jo, lažy na tom,

až na tej nježeli pon ta nimska namša wupadnjo a ta nimska wosada se na tej serbskej namšy wobžěljo.

Farař Lischewsky jo se teke we zachadnych lětach wjelgin za to zasajžił, až ta stara historiska serbska cerkwa we Wětošowje jo wotnowjona wordowała, pjerwej wotwenka a potom wotnutšika. Na 9. septembrje 2001 smy tu rědnu, we celem wotnowjonu serbsku cerkwju we serbsko-nimskej namšy poswěšili. Teke wusokej gosća, biskup Wolfgang Huber z Barlinja a tencajšny kultusowy ministrař Steffen Reiche z Podstupima, stej mjazy nami byłej a na tej namšy sobu služylej.

Ako Sušojski šořta kněz Šymank jo se raz z fararjom Lischewskym rozgranjał, jo jomu skjaržyl, až nikogo we jsy njama, z kotarymž mogał se serbski wulicowaš. Na to stej wobej se zasajžilej a wobzamknulej, až kuždy drugi mjasec dej w Sušojsem gmejnskem rumje serbske kafejowe blido byś psigotowane, psi kotaremž se něnto juž někotare lěta serbske luže z ceteje wokoliny raži zmakaju.

Až w lětu 1999 smy serbske njewotwisne

Jubilar Klaus Lischewsky, farař na wuměńku we Wětošowje Foto: privatne

towaristwo Ponaschemu založyli, mamy se teke fararjoju Lischewskemu žekowaš. Njejo pon k rozměšuju, až takemu fararjoju dobru strowość a dlujke žywnjenje žycymy?

Juro Frahnow

Cyrkwinski džen w Bukecach: Tole nas wočakuje

Lětuši cyrkwinski džen budže trochu hinaši hač hewak. Mała skupina Serbskeho ewangelskeho towarstwa a Serbow Bukečanskeje wosady je jón přihotowała.

● Cyrkwinski džen započnje so sobotu ze swojbnym pućowanjom, na kotrymž móžeja so wšityc wobdzěliti, kiž maja nad tym wjeselo. Zetkanje je pola Krygarjec we Wuježku: Před murju džěćaceho doma džice nalěwo a potom přeco dale hač k poslednjemu domej na lěwej stronje!

● Sobotu popođnju po zahajenju w cyrkwi njesyšimy přednošk kaž hewak. Zhromadžimy so na farskim dworje, hdžež budžeja wšelake poskitki přihotowane – za staršich a za mlódšich. Dajće so překwapić.

● Sobotu wječor zeńdžemy so zaso we Wuježku, hdžež budže pola Pawlikec-Dejkec dworowy swjedžen. Při wohenju a kołbaskach zaspěwa Fabian Kaulfürst ze skupinu „Wólbernosće“ – a my z nimi. Džěta so na tym, zo bychym móhli serbske trikowe filmy widžeć. Wone su so před lětami produkowali, ale su lědma widžeć. To chcemy změníć.

● Njedželu budžeja po zwučenym wašnju swjedženske kemše z chórom a pozawnowym chórom. Tola postrowy našich hosći smy z cyrkwe přepožili do „Wjesneje hospody“, hdžež je slyšimy do a po wobjedze. Přidatnje nas tam postrowja Bukečanki, kotrež předstaja něhdyše narodne dra-

Stanowaš we Wuježku

Lětosny cyrkwinski žení ma někotare nowosci. Tak změju žisi a mlodostne možnosć, wu nas we Wuježku (c. 31 A) na zagrože stanowaš. How pak pšosymy wo psizjawjenja pod cyslom 03 59 39 / 8 05 02 abo per e-mail mato.krygar@web.de. Stan musy kuždy sobu psinjasć, teke spański mēch a izomatu. Cas, stany natwariš, jo sobotu dopođnja abo wjacor. Za planowany piknik psi pušowanju pšosym něco sobu psinjasć! Za psigotowańsku kupku **Mato Krygar**

sty swojeje wosady.

● Njedželu popođnju wočakuje nas wosebita chłošćenka: Drježdžanski bari-ton Gerald Schön zanjesje wšitke originalne kěrluš Jana Kiliana, duchowneho wjednika serbskich wupućowarjow. K temu čitaja so teksty wo jeho wosobje a wo wupućowanju do Texasa. Program měješe 2004 we Wukrančicach swoju premjeru, a slyšimy jón nětko w Bukecach w serbskej rěči. Jan Kilian je so 1811 w Delanach w Bukečanskej wosadže narodžił, wón bu w Bukečanskej cyrkwi křiceny a konfirměrowany a je tu po swojim teologiskim studiju chwilu jako pomocny farař skutkował.

Tuž přijědźće wšityc 4. a 5. junija na Serbski cyrkwinski džen do Bukec!

Jan Malink

Kedžblilwe džěci na lońšim cyrkwiskim dnju w Čornym Chołmcu. Lětsa w Bukecach smědža so na wosebity džěćacy program wjeselić. Foto: T. Malinkowa

Před sto lětami narodži so PhDr. Bohumila Šretrová

Mjez wulkej ličbu wukrajnych přečelow Serbow hodži so lédma štó namakać, kiž by we wjetšej měrje hač wona zeznajomjať čěskich čitarjow z twórbami serbskeje literatury přez to, zo je přeložowaše (na př. Lužickosrbské báje, Praha 1957) a zo pisaše informaciske a wědomostne nastawki wo spisowačelach do čěskich a serbskich nowin a časopisow (na př. Pomhaj Bóh, Płomjo, Nowa doba, Serbske Nowiny, Serbska protyka, Lětopis, Kostnické jiskry, Jednota bratrská, Rozsévač, Český zápas). Jeje bibliografija wobsahuje wjele wjac hač 60 pozicijow. Je čezko wšo identifikować, přetož mnohe nastawki podpisoowaše z pseudonymami a šiframi (z wotpohladom, zo njebychu jej móhli ze Serbow pósłać honorar – na tajke wašnje podpěrowaše serbsku publicistiku tež pjenježnje), kiž hodža so sčezka wuhódać. (1)

B. Šretrová pochadžeše ze stareje swójbny, jeje prjedownicy běchu ewangelscy hižo před wudaćom tolerancneho patentu. Lubosć k Serbam zaščěpi małej Bohumili jeje nan, kiž měješe čas žiwjenja nutrny počah k nim, tež w spomnjeću na swoju přerjnu lubosć – Serbowku. Hižo do přerjeje swětoweje wójny by sej nan hdys a hdys z Bohomilu do Serbow dojeť (wona wšak zahe wosyroći). Přerje bajki a pěsnički, na kotřež w džěcatstwie sluchaše, běchu serbske. W běhu swojeho dołheho žiwjenja měješe wona wjele přednoškow, přerje króć před maturitnym pruwowanjom 1929 w šuli (džens Raisowa šula) wo A. Jiráseku. Tehdy jej to direktor wumjetowaše, přetož gymnaziasća njesmědžachu zjawnje wustupować. Po wustudowanju filozofiskeje fakulty Karloweje uniwersity podawaše Šretrová wuspěšnje čěšćinu na gymnaziju na Dušnjeje hasy. Potom džětaše we Wopomnišću wuswobodženja w Praze (1930–1931) a w měščanskimaj knihownjomaj we Frýdeku a w Jihlawje (1932–1945). We wichorajtej powójskej dobje, w kotrejž so reformy přewjedzechu a bórže zaso wotstronjachu a so knježace ideologije často mēnjachu, wona swoje džětowe městno husćišo změní (Univerzitní knihovna w Brnje 1945–1947, Výzkumný ústav pedagogický w Brnje 1948–1949, Státní úřad církevní w Praze 1950–1951, redakcija časopisa Kostnické jiskry 1951–1952, Československá akademija wědomosćow 1952–1953, Národní knihovna w Praze 1953–1954). Skónčnje džětaše we Słowjanskej knihowni w Klementinumje (1954 hač do wotchada na wuměnk 1960). (2) Tehdy zarjadowaše nimale kóždy mēšac serbski wječor z přednoškow (na př. prof. Jana Petra abo někoho ze Serbow), na kotrymž so tež basnje deklamowachu. W Klementinumje zarjadowaše tež wustajeńcy (na př. 1956 wo Jakobje Barće-Čišinskim, 1957 wo serbskich časopisach). Z džěćimi nazwučowa

Bohumila Šretrová (3.5.1905–14.1.1994)
– wulka přečelka Serbow, spisowačelka
a wjelelětna awtorka tež našeho časopisa
Pomhaj Bóh

Foto: SI

wjacore džiwadłowe hry, z kotrychž někotre sama napisa. Wjelekróć přednošowaše na wječorkach Towarstwa přečelow Łužicy (SPL), ale tež na druhich zhromadźiznach. Jeje přednoški běchu přewšo putace, řečeše z hłowy, wuraznje, přeswědčiwje, řečeše bjezporočnu čěšćinu. Jara plódně bě jeje sobudžěto w SPL ze seniorom P. K. Lanštjárom. A tole wšo zdokonja, hačrunjež jara špatnje widžeše, na kóncu žiwjenja bě nimale dospołnje slepa.

Bohumila Šretrová napisa 12 knihow biografiskeje prozy (móžemy ju mjenować pučrubarku tuteho žanra w serbskej literaturje). Te wuńdžechu wězo wšě w serbskim přeložku w LND w Budyšinje. Na tajke wašnje pohłubši mjez serbskej młodzinu wědu wo kulturnej zaštosći swojeho luda. Jeje lubušć bě wosebje Jakub Bart-Čišinski (wo nim spisa roman „Chcu domoj“), snano tež tehodla, dokelž bě wón muž pońny přećiwkow, potajkim za wumětske wobdžětanje wosebje putaca postawa. Wo nim napisa tež wjacore nastawki a pojednanja (někotre wuńdžechu tež w ruskich časopisach, na př. w Slawjanje 1957) a bibliografiju jeho twórbow (hromadže z E. Vojáčkovej a Z. Havlíčkovej). Čim bóle ju porazy, hdyž zetka we Wotrowje na kěrchowje při rowje Čišinskeho (hišće ze starym narownym kamjenjom) starušku, kotraž wo basniku ničo njewědžeše. Na tónle podawk so snano počahuje slědowaca stawiznička: Budyscy prošachu B. Šretrowu wo přihłosowanje, dać urnu z jeje popjeřom pohrjebać w Serbach. Wona pječa wotpoka za ze słowami: Wy wšak njejsće ani kmáni

sej swojich zaslužbnych mužow česćić.

Spisowačelka bě hač do kónca žiwjenja pońna planow. Chcyše napisać roman wo kruhu Zejlerjowych přečelow. Wona raz naspomni, zo, hdyž pisa biografiski roman, dyrbi so do postawy postownje zalubować. Při tym zwěsći najmjeńše nadrobnošće ze žiwjenja swojeje postawy, na př., kajke wjedro bě 28. apryla 1826. Za knihu wo Michale Rostoku so dołho zaběraše ze žiwjenjom čmjeřow. Za roman wo Čišinskim namaka dopokaz samo za scenu, kak basnik z džěćimi kulki kula. W knize Jana Cyža wo Smolerju zwěsći, zo bě awtor wopak pisať, zo bydleše Smoler pola Palackeho. Šretrová wšak tutón zmylk nihdže nje publikowaše, dokelž njechaše stareho wóćčinca zranić. Prof. J. Petr namjetowaše B. Šretrovej napisać roman wo Hórniku. Tale tema wšak ju njewabješe, dokelž bě Hórnik nimoměry harmoniski muž, w nim bě mało dramatiskeho. Poslednja wotmyslena kniha měješe być roman wo Handriju Lubjenskim. Chorosće dla wšak njemóžeše za žórta do Serbow jězdzić, tak hromadžeše material z pomocu listowanja (na př. ze superintendentom S. Albertom). Roman napisać pak wjace njezdokonja.

Za bohátu spisowačelsku a publicistisku džěławosć bu B. Šretrová počesćena z najwšymi serbskimi a statnymi wuznamjenjemi. Wona bě čestna člonka Koła serbskich spisowačelow, nošerka Literarneho myta Domowiny a Myta Čišinskeho drugeje rjadownje. Skutkowanje B. Šretroveje bě jónkrótně, w tutym nastupanju wona bohužel nima naslědnika.

*

Na juh wot Prahi njedaloko městna, hdžež so řeka Berounka wuliwa do Vltavy, steji wot počatka 20. lětstotka hród (kotryž wužiwa džensa Narodna galerija ČR za wustajeńcy wobrazow a rězbow). Na tutym městnje bu w lěće 1292 cistercienski klóšter Aula Regia založeny (zawrjeny 1785). Posledni kralojo splaha Přemyslaw jón postajichu jako kralowske pohrjebnišće. Tam bu pohrjebana tež poslednja Přemyslawna Eliška, džowka Václava II. a žona Jana Luxemburskeho. Je to jedne z najwuznamnišich městnow w stawiznach čěskeho naroda. Tole městno bě tež přerje, na kotrymž zasta po puću do stolicy kralestwa młoduški naslědnik čěskeho tróna, křčeny na mjeno Václav. Wón so wróci w lěće 1333 z Francoskeje, dokal bě jeho pósłať jeho nan Jan Luxemburski na wukublanje na dworje francoskeho krala. We Francoskej při ja tradicionalne francoske mjeno Karl. Pod tutym mjenom znaja jeho stawizny jako pozdžišeho čěskeho krala Korlu I. a romskeho krala a kejžora Korlu IV. W klóštrje Aula Regia wón zasta, zo by počesćiť row swojeje maćerje Eliški († 1330).

Kónc na stronje 5

Drohotna kniha z Budyšinka do Jendželskeje

Před 130 lětami předa Budyšinska wosada wot sławneho Gutenberga čiščany Stary zakon

Lěto 1873 bě za Budyšinsku wosadu čežke lěto. Wobstarny a hižo dlěši čas chorowaty farar Hauboldt poda so na wuměnk a cyrkwinski wučer Bernhard namaka sej lepše městno a přesydli so do Wósporka. Wosada bě wosyročena. Noweho cyrkwinskeho wučerja drje poměrnje bórže dóstachu, z Bóšic pochadžaceho knjeza Bjara, na noweho fararja pak dyrbjachu dlěje hač lěto čakać. W tutym času dotheje wakancy nadeńdže něchtó – snadź hóstny předar, snadź nowy cyrkwinski wučer – w drastkomorje Božeho domu staru knihu, kiž bě tak njewšědna, zo powěsć wo njej bórže do zjawnosće dóndže. Nowiny Bautzener Nachrichten 11.3.1874 wo njej rozprawjachu:

„Die Kirche zu Kleinbautzen, im Jahre 1603 erbaut, birgt ein seltenes und gut gehaltenes Alterthumsstück, nämlich einen Theil (das alte Testament) einer geschriebenen, lateinischen Bibel. Dieselbe, 40 cm hoch und 30 cm breit und 8 5/8 Kilogr. wiegend, ist im exactesten ‚Kirchen-Gothisch‘ geschrieben und nur schwer von der besten Druckschrift zu unterscheiden. Dieses Buch ist der Kirche von einem ehemaligen Collator derselben, dem ‚fürstlich anhaltinischen Stallmeister und Kammer-Junker, Carl Heinrich von Nostitz und Dehsa, auf Malschwitz, Preititz, Ußmannsdorf und Niederhorka‘, geb. 1613, geschenkt worden, nachdem derselbe das Buch von seinem Vater, ‚Herrmann, Heinrich von Nostitz und Vors, auf Dehsaw, Leuwalde, Leuba und Dorff, und Malschwitz, Königl. Kaiserlicher Majestät gewesenem Truchseß, ererbet hat.“

Cyrkej w Budyšinku je znata za swoje starožitnosće. W drastkomorje Božeho domu namaka něchtó w lěće 1874 připadnje staru a drohotnu knihu – Stary zakon, čiščany wot sławneho Gutenberga w Mainz u mjez 1450 a 1456. Foto: PB-archiw

Njewšědna powěsć zbudži zajim fachowca. Tutón nam po mjenje njeznaty muž sej do Budyšinka dojedže, sej knihu dokładnje wobhlada a zwěsći, zo njejedna so wo rukopis, ale wo přewšo žadny čišć sławneho Gutenberga. Swój posúdk wón 28.10.1874 w Bautzener Nachrichten wozjewi:

„Veranlaßt durch die von Ihnen gegebene Notiz habe ich mir Einblick in das fragliche Buch verschafft und in Folgedessen gefunden, daß es allerdings, wie eine Schrift auf dem ersten Blatte besagt, von Carl Heinrich von Nostitz auf Preititz und Malschwitz im Jahre 1677 der Kirche zu Kleinbautzen geschenkt, und von ihm als eine ‚geschriebene heylige Biebel‘ bezeichnet worden ist; sie ist jedoch, wie ich mit unumstößlicher Gewißheit darzuthun im Stande bin, nicht geschrieben, sondern gedruckt – bis auf die Initialen und Rubricationen – und zwar von niemand anders, als dem Erfinder der Buchdruckerkunst, Johann Guttenberg selbst, zu Mainz in der Zeit zwischen 1450–1456. Dieses Buch, bekannt unter dem Namen der 42zeiligen Bibel, ist höchst selten, denn man kennt nur 6 Exemplare auf Pergament und 9 Exemplare auf Papier gedruckt, und wird von den Bibliotheken, die es besitzen, als rares Schaustück und Muster vortrefflichster typographischer Sorgfalt hoch in Ehren gehalten. Es ist sehr zu beklagen, daß ein so schönes und seltenes Buch durch den Umstand gefährdet wird, daß es in einem höchst ungeeigneten Locale, einer feuchten Sacristei, aufbewahrt wird, wo überdem Niemand eine Freude an der Seltenheit hat, die eine Zierde jeder großen Bibliothek bilden könnte.“

Runje w tym času dósta Budyšink noweho fararja. Srjedź nowembra 1874 bu 26lě-

ny Korla Bohuwěr Rězbark (Röseberg) zapokazany, Budyšink bě jeho přenja wosada. Hač měješe njenazhonity młody duchowny w nastupanju sensationelneje namakanki wažne słowo sobu rěčeć? Zamofwići znajmjeńša chětro spěšnje rozsudžichu, zo ma so drohoćinka předać. We wšelakich nowinach so kniha anonsowaše a na předań poskići. Wjacori zajimcy so přizjewichu. Naposledk so kniha 12. meje 1875 za 8 850 hriwnow Jendželčanej předa. Bautzener Nachrichten wo tym dnja 16.5.1875 rozprawjachu a čitarjo Serbskich Nowin zhonichu to 22.5.1875:

„Z Budyšinka. W lěće 1677 je tehdomniši kolator našeje cyrkwe, knjez Korla Hendrich z Nostitz nad Přiwćicami, Malešecami, Delnjeje Hórku atd. do našeje cyrkwe stary testament, wot Jana Guttenberga čiščany, daril a je tam tale kniha potajkim nimale 200 lět ležala, w tym času drje malo dosć wobkedžbowana. Hakle lońše lěto běchu ju bóle kedžbu měć počeli, přetož bjez tym běchu so dohladali, zo je wona jedna wot tych přenich biblijow, kotraž su so čiščate a zo je wot tuteho stareho testamenta scyła jenož džewjeć čiščanych. Duž je tale kniha, kotraž je wyše wšeho jara rjenje čiščana a znutřka wšelakobarbne wupyšena, jara wulka rědkosć a žadnosć, wo kotrejž wosebje po namjeće knjeza z Nostitz nad Nadžanecami we wšelakich dališich nowinach rěčeć počachu. Teho dla so tež bórže kupcy namakachu a je so wona wot wosady a kolaturstwa wóndano skónčnje jednemu Jendželčanaj za 8 850 markow (2 950 toler) předała.“

Nic jenož za Budyšinsku wosadu by zajimawe było zhonić, kelko by kniha džensa, po 130 lětach, hódna byla a hdže so wona nětko chowa. **T.M.**

Blisko při cyrkwi w Budyšinku je row fararja Rězbarka, kiž bě wot 1874 hač do swojeje zažneje smjerće 1879 farar w Budyšinku. Za jeho zastojnski čas předa wosada w lěće 1875 Gutenbergowu Stary zakon do Jendželskeje. Foto: C. Lux

Kónc ze strony 4

Při klóštrje nasta wjes Zbraslav, kotraž so rozlěha po skloninje w směrje na hórku Havlín. Wosrjedź nahteje skloniny steji cyrkej, wobdada z małym kěrchowom. Tam na łučce za rozpróšenje popjeta zemřětych namaka 16. septembra 1995 (3) serbska a česka ewangelska prócowarka B. Šretrowá swój posledni wotpočink. K rowu přewodžachu ju jenož někotre sotry a někotři bratřa z jeje wosady w Strašnicach.

Serbja a Češa, kotřiž připadnje přińdžeće na Zbraslav, wopytajće tamniši kěrchow a wěnujće čiche wopomnjeće našej sotře Bohumili Šretrovej. **Jiří Mudra**

(1) B. Šretrowá wužiwaše nimo druhich skrótsence -tr, -tra druhe. Tak je powěsć w Slovanskim přehledze 42, 1956, str. 56 „Osławy básníka J. Barta-Čišinského w Lužici“, podpisana z -tr, jeje a nic prof. J. Petra, kaž twjerdžítaj awtoraj Ždeněk a Milena Tylec w knize „Bibliografický soupis publikovaných prací za léta 1954–1981“. Prof. J. Petr w swojoručnje napisanym zapisu publikowanym džětow tule powěsć nima. To mam za dopokaz, zo jedna so wo zmylk Tylec mandželskeju. – Do časopisa Kostnické jiskry pisaše B. Šretrowá pod pseudonymom Rut Skaláková, do Pomhaj Bóh pod pseudonymom Prokop Urban.

(2) Tute fakty zhoni Jozef Mach w archiwje Narodnej knihownje.

(3) Za tule informaciju džakuju so fararce mgr. Naděždze Katkovej.

Dwurěčne pomjenowanje w Budyskim cyrkwiskim zarjedže

Njedźiwajo na wšelake přemyslowanja nastupajo přichodnu zarjadnisku strukturu w sakskej krajnej cyrkwi je Ewangelsko-lutherski cyrkwinski hamtski zarjad Budyšin spočatk měrca tuteho lěta w schodźišću swójeho sydła w domje na Awgusta Bebelowym naměsće 10 dał nowu zarjadnisku taflu přičinic. Na njej je w němskej a serbskej rěči napisane korektnje pomjenowanje tuteho krajnocyrkwinskeho zarjada ze swojim běrowom za twarske naležnosće. Tež nowy logo krajneje cyrkwe so tam přeni króć jewi.

Cyrkwinski hamtski zarjad je zamówtwy za wjacore wobwodne cyrkwinske zarjady. Tu džělaja wěcyrustajni přistajeni po wobzamknjenju superintendenta a cyrkwinskeho hamtskeho rady. Poradźujemy a podpěramy wosady we wšelakich naležnosćach a wustajamy trěbne dowolnosće we wšěch

Nowa dwurěčna tafla w cyrkwiskim zarjedže při Bebelowym naměsće w Budyšinje
Foto: B. Preiß

Starej tafli nještej wjac korektnje a so w blišim času wotstronitej. Na jeju městnje přičlni so potom nowa dwurěčna tafla.

Foće: T. Malinkowa

zarjadniskich, pjenježnych, džětoprawniskich, twarskich, ležownostnych a kěrchowowych naležnosćach. Nawoda cyrkwinskeho hamtskeho zarjada a předstajeny 12 sobudžětačerjow w Budyšinje je cyrkwinski hamtski rada. Tele zastojnstwo zastawa přeco wukubłany jurist.

Wobwodny cyrkwinski zarjad je porno temu kolegalny zarjad bjez swójskich sobudžětačerjow, kiž wobsteji ze superintendenta jako duchowneho a cyrkwinskeho hamtskeho rady jako swětneho sobustawa. Wón dohladuje wšitke wosady cyrkwinskeho wobwoda. Wuwzaće je Serbski wosadny zwjazk. Tutón so dohladuje wot Budyskeho wobwodneho cyrkwinskeho zarjada, hačrunjež přesahuje mjezy Budyskeho cyrkwinskeho wobwoda a samo mjezy sakskeje krajneje cyrkwe.

Při drjewjanej werandze našeho sydła na Bebelowym naměsće 10 namaka wopytowar dwě zastarsce skutkowacej tafli, kiž nještej wjac cyle korektnje. W němskej a serbskej rěči je tam čitać: „Ev.-Luth. Bezirkskirchenamt / Ew.-Luth. wokrjesny cyrkwin-

ski zarjad“. Tole hižo dlěši čas wjac njepritrjechi, dokelž je běrow superintendenta hižo před něšto lětami přečahnył do susodneho domu, hdžež je tež bydlenje superintendenta. Při přichodnym wobnowjenju fasady so starej tafli wotstronitej a so nowa – zaso dwurěčna – tafla připrawi.

Serbski superintendent ma, kaž je powšitkownje znate, swóje sydło na Michałskej farje při Serbskim kěrchowje w Budyšinje. Serbski superintendent Malink a cyrkwinski hamtski rada Schlichting hižo něšto lět wusko a dowěrliwje w ewangelsko-serbskich naležnosćach hromadže džělataj.

Naposledk njech je hišće naspomnjene, zo je cyrkwinski hamtski rada hižo před połdra lětom za swój hamtski wobłuk zawjedł dwurěčne listowe hłowy.

Schlichting,
cyrkwinski hamtski rada

W tutym domje na Bebelowym naměsće 10 je cyrkwinski hamtski zarjad.

Nalětnja wokrjesna synoda w Budyšinje

Dnja 15. jutrownika 2005 zeńdžechu so synodalajo Budyskeje wokrjesneje synody. Zhromadźizna zaběraše so spočatnje z hospodarskim planom za lěto 2005. Plan, kotryž bu schwaleny, wupokaza wudawki a dochody we wysokosći 300 000 eurów.

Přizamkny so rozprawa fararja Ehrlera (Hrodzišćo) wo schadźowanju krajneje synody w Drježdžanach. We hłownym rozprawješe wón wo předwidžanej reformje struktury cyrkwinskih zarjadow w sakskej krajnej cyrkwi. Strukturna reforma, kotraž so njedótka dušepastyrského zastaranja a samostatnosće našich wosadow, měła wjac hač 5 mio. eurów zarjadniskich wudawkow zalutować. Farar Ehrlar kaž tež Budyški cyrkwinski hamtski rada knjez Schlichting naćisnjenu reformu zasadnje witaštaj. Dokelž maja so dotalne pjeć cyrkwinskih wobwodnych zarjadow na tři wotnožki krajnocyrkwinskeho zarjada redukować, namjetowaše knjez Schlichting list na krajnocyrkwinski zarjad w Drježdžanach, w ko-

trymž so Budyšin jako městnosć za jedne z třoch zarjadow za wuchodny sakski region doporučuje. Wón pokaza při tym na pjeć argumentow:

- wobwodny zarjad njeměł być w samsnym měsće kaž krajnocyrkwinski zarjad,
- dokelž maja w Drježdžanach hižo wjacore centralne cyrkwinske zarjady, njeměł być tam dalši zarjad,
- w Budyšinje wobsedzi cyrkej hižo ležomosć z intaktnym twarjenjom, kiž so za wobwodny cyrkwinski zarjad hodźi,
- Budyšin leži centralnje we wuchodnej Sakskej a ma dobre wobchadne zwiski a
- Budyšin jako hłowne město Hornjeje Łužicy ma historisce hižo přeco wuznamnu poziciju w cyrkwinskih kaž tež knježerstwowych strukturach a ma nimo teho swój wosebity wuznam přez Serbow.

Wokrjesna synoda list knjeza Schlichtinga na krajnocyrkwinski zarjad schwali.

Knjez dr. Roland Degen z Drježdžan měješe hłowny referat wječora k temje: Na-

dawki našich wosadow z teologiskeho a pedagogiskeho wida w towaršnosći. Twjerdjenje, zo je naša džzensniša towaršnosć radikalnje sekularna, je jenož poť wěrnosće. Wón pokaza na krajnej wustajeńcy w Pančicach-Kukowje a Torgauje kaž tež na wustajeńcu wo džesać Božich kaznjach w Drježdžanach. Wone so wosebje nabožnym temam wěnowachu a běchu derje wopytane. Ale tež reakcije šulerjow a wučerjow po złoštnistwje na Erfurtskim gymnaziju (hdžež bě šuler wučerja a šulerjow zatřělil) pokazowachu, zo wobsteji w našej ludnosći sylna potřeba za rozmołwu wo problemach žiwjenja. Tu widži knjez Degen kubłanski nadawk cyrkwe – w našich wosadach, ale tež wšudžom tam, hdžež so džěci, młodostni a dorosćeni kubłaja.

Po referacie bě krótka diskusija, w kotrejž synodalajo wosebje wo tym přemyslowachu, kak móhli so młodostni a starši lěpje do wosadneho žiwjenja zapřijeć.

Měrcin Wirth

Němsko-serbske chowanje w Delnjeje Łužicy

Dnja 16. měrca mějachu w Bělinje w Tšupčanskej wosadže němsko-serbske chowanje. Zemřěta bě w starobje 86 lět Ana Hockwinowa z Bělina. Njeboha bě delnjołužiska Serbowka, narodžena kónc přenjeje swětoweje wójny w tehdy nimale hišće rzy serbskej wsy Hochozy, wona rěčeše serbsce a chodžeše čas žiwjenja w serbskej drasće. Tehodla sej jeje zawostajeni swójbni tež serbske słowa při jeje chowanju přejachu. Pohrjeb měješe w němskej rěči młody Tšupčanski farar Hanke, serbski podžěl přewza na próstwu přiwuznych předar Juro Frahnow z Picnja. Wón čitaše a rozložil bibliske hrona, přednjese modlitwu a zaspěwa kěrlušej w serbskej rěči. Chowanja ze serbskim podžělom su w Delnjeje Łužicy nimoměry rědke. Za předarja Frahnowa bě to přeni króc w jeho tójstolětnej serbskej službje, zo wotmě so na pohrjebje wulki džěl, nimale potojca, w serbskej rěči. **T.M.**

Njeboh Ana Hockwinowa z Bělina w Tšupčanskej wosadže Foto: priwatne

Wojerski pomnik w Dołhej Boršći

W tutych dnjach spominamy wosebje na hrózbne podawki kónc druheje swětoweje wójny. We wjele wsach a městach dopominaja pomniki na wójske wopory a napominaja k měrej.

Wojerski pomnik w Dołhej Boršći bu w lěće 1925 wotkryty za z wosady pochadžace wopory přenjeje swětoweje wójny. 1945 so pomnik wobškodzi. Po wójnje walichu postawu z pomnika a ju na městnje zahrjebachu. Hač do 1991 ležeše tam w zemi. Na iniciatiwu Dołhoborščanow Wenera Hoffmanna a Alfreda Sedlicka a z podpěru mnohich daricelow bu pomnik wobnowjeny a na ludowym žarowanskim dnu 14. nowembra 1993 znova poswjećeny. Na tutym dnu postajichu před nim tež nowu taflu, kotraž dopomina na wopory druheje swětoweje wójny. Wo hladanje pomnika a areala wokoło njeho staraja so žony wjesneje sportoweje skupiny.

Tekst a foto: **Eli Bigonowa**

Dołhoborščanski pomnik za padnjenych woběju swětoweju wójnow, wotkryty 1925, znova poswjećeny 1993

Wójna w serbskich přisłowach

Hdyž so wójna zapala, djabot heli přitwarja.

Wójna je kermuš čertej a čertowskej cwólbje.

Wójnu naškara čert a dopušći Bóh.

Wójny wužeru kraj a zežeru ludźi.

Wójna hišće přeco mori, hdyž je dawno po njej.

Wójny změja swój kónc, hdyž Bože kralestwo přiřdže.

Cyrkwinski zakon

Na swojim nalětnim zeńdženju je synoda Ewangelskeje cyrkwyje Berlin-Braniborska-šleska Hornja Łužica dnja 23. apryla w Berlinje schwaliła serbski cyrkwinski zakon. Z tym maja w Delnjeje Łužicy (w prjedawšej braniborskej cyrkwi) přeni króc zakónske rjadowanje serbskich naležnosćow, w Hornjeje Łužicy (w prjedawšej Zhorjelskej cyrkwi) mějachu z lěta 1951 zakon wo serbskej wosadnej službje. **T.M.**

Wosadne popołdnje

Njedzelu Jubilate zeńdže so zaso 24 serbskich wěriwych na Slepjanskej farje k serbskemu popołdnu. Tutón raz měješe cyły wotběh a předowanje predikant Manfred Hermaš na starosci. W předowanju rozjimaše wón na zakładze předpisaneho teksta z Jana, 16 tuchwilne poměry na swěće, hdžež so z jara wjele powěscemi poselstwo, zo je Jezus jako přeni smjerć přewinył, zakryje. Hižo tři tydženje po jutrach wo tym nimale ničo wjace njeslyšiš. Tež hdyž so džensa hišće wjele čerpi, so njezboža stawaja – za nas wěrjacych leži w tym započatk za wěčne wjesele, wjesele, při kotrymž wšitko zabudžemy, štož nam džensa hišće naše žiwjenje wobčežuje. Tute wjesele móže hižo džensa mjez nami skutkować, hdyž wostanjemy při Jezusu, při jeho słowje a we wěrje. Dyrbimy so po jeho kaznjach měć, so solidarni z wobswětom wopokazać a mjez sobu w lubosci wobchadžeć.

Po dobrym kofeju a samopječnym tykancu přednjese delnjoserbska wučerka Antje Krawcec zaso stare teksty, kotrež je wona do Slepjanskeje narěče přeložila. Předčita předowanje a powědančko, napisane před 100 lětami wot fararja Frommela. Wosebje pak je so wšitkim lubita do slepjanšćiny přenesena baseń Fryca Rochi „Zbudženje nalěća“. Tež spěwanje nalětnich kěrlušow njeje překrótko přišlo. Tak je so čas přespěšnje minyl a wšitcy so hač do přichodneho zeńdženja swjatkownu póněželu rozžohnowachu. **Manfred Hermaš**

Wopyt we Łužicy

Spočatk jutrownika přebywaše farar na wuměnkju Dietrich Klien z Frechena pola Kölna w zapadneje Němskej ze swojej mandželskej něšto dnjow w Hornjeje Łužicy. Wón je potomnik něhdy dosć znateje a rozšěrjeneje serbskeje fararskeje swójby Klinec, kotrejež sobustawy skutkowachu we 18. a 19. lěstotku jako duchowni mjez druhim we Wjelečinje, Barće a Ketlicach. Tež znaty Budyski rěčnik a sobuzatožer Maćicy Serbskeje Bjedrich Adolf Klin (1792–1855) pochadza z tuteje swójby. Za čas swójeho přebywanja we Łužicy wopytašaj Klienec mandželskaj městna skutkowanja a poslednjeho wotpočinaka swójech prjedownikow. **T.M.**

Powěsće

Picnjo. W tudyšim Božim domje swjećeše jutrownu pónđzela farar n. w. Cyril Pjech z Berlina z 35 kemšerjemi jutrowne kemše w delnjo-serbskej rěči.

Křiwa Boršč. Z posrědnistwom Maćicy Serbskeje bu lětsa kónc měrcna na něhdyšim kuble bura Jana Skopy w Křiwej Boršči serbska napismowa tafla wobnowjena. Tafla je z pěškowca zhotowjena, nad chěžnymi durjemi domskeho zamurjowana a pochadza z lěta 1882.

Poršicy. Sobotu po jutrach, dnja 2. apryla, wopominašaj mandželskej Elza a Jurij Buderjec z Kracek ze serbsko-němskimi kemšemi w Poršiskej cyrkwi swój 60. mandželski jubilej. Kemše swjećeše z dejmantnym jubilaromaj a jeju hosćimi Serbski superintendent Jan Malink z Budyšina. Božej službje přizamkny so kwasna hosćina na Krakečanskim hrodze.

Huska. Dwójce zasobu, 30. měrcna a w nocy na 12. apryl, poby worakawc na tudyšim pohrjebnišću a wobškodzi a spowali nimale 50 narownych kamjenjow. Dohromady nadžěta škodu někak 8 000 eurow. Tři dny po druhim njeskutku jeho policija lepi. Jedna so wo 18lětneho wučomnika z Huski. Při přestyšowanju njemóžeše ani přičinu za swój njeskutk mjenować.

Greifswald. Studentka teologije Jadwiga Malinkec wuhotowa 12. apryla w Greifswaldze wosadny wječork wo Serbach. Dwaceći wopytowarjow z wulkim zajimom na jeje přednošk sluchaše a měješe po tym hišće wjele prašenjow k serbskim naležnosćam. Za poradženy wječork so jej wosadni wutrobne džakowachu.

Huska. Na šulskich kemšach 18. apryla rozžochnowa so dotalna šulska direktorka knjeni Antje Löpeltowa ze swojeho zastojnstwa. Z wulkim žohnowanjom je wona wot lěta 1998 najwjedowała ewangelsku srjedźnu a naposledk tež zakładnu šulu w Husce, nětko pak chce jako wučerka we wukraju, w emiraće Katar, skutkować. Wulki džak za jeje spomóžne džěło w Husce wuprajišaj jej na rozžochnowanskich

kemšach Budyski sup. Pappai a předsyda ewangelskeho šulskeho towarstwa, Husčanski farar Frey. Direktoreske městno za wobě šuli je so zjawnje wupisalo a ma so spočatk noweho šulskeho lěta znowa wobsadzić.

Dary

W měrcu je so darilo za Pomhaj Bóh 50 eurow, dwójce 40 eurow a 20 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Stara šula na Sokolcy, natwarjena w lěće 1848. We wulkej stwě w přizemju so wuwučowaše, w hornim poschodze wučer bydleše. Foto: T. Malinkowa

Před sto lětami, 17.5.1905, zemřě na Sokolcy wučer **Michał Awgust Kral**. Wón pochadžeše z Barta, hdžež bě so 1836 narodził. Rady chcyše so stać z fararjom, ale pjenjezy dosahachu jenož za wučerske wukubłanje. Wón wopyta seminar w Budyšinje, bě potom šěsć lět pomocny wučer w Klukšu a 41 lět, wot 1864 do 1905, wučer na Sokolcy, małej wsi pola Budyšina, slušacej do Michałskeje wosady. Michał Awgust Kral wuwučowaše z nanowskej lubosću a na dosć njekonwencionalne wašnje, štož jemu přichilnosć staršich a šulerjow, ale tež wušparanja z wosadnym fararjom dr. Kalichom wunjese. Kaž Michał Rostok, Božidar Šeča a druzi znači serbscy wučerjo 19. lěstotka měješe šěroke zajimy. Wón nawukny rusku rěč, hromadžeše a wozjewi serbske bajki a powědky a podawaše nastawki do serbskich nowin a časopisow. Měješe tež wuměsku žitku a zhotowi ilustracije za swoje a druge serbske publikacije. Wobšěrnje zaběraše so z přírodu a spisa mjez druhim serbsku knižku wo sadarstwje. Wón kupowaše a čitaše nimale wšě serbske knihy, nowiny a časopisy a bě swěrný člon Maćicy Serbskeje. Wosta nježenjenc a so jara skromnje žiwješe. Kaž nan staraše so wo štyri syroty swojeho bratra Handrija Krala, kiž 1881 jako cyrkwinski wučer w Klukšu zemřě. Hólcaj mjez nimi stašaj so tehorunja ze serbskimaj wučerjomaj: Božidar Kral, kiž bu šulski rada w Budyšinje, a Měrcin Kral, znaty Zarěčanski wučer a stawiznar. Michał Awgust Kral bu na Tucharju w Budyšinje pochowany, jeho row je dawno zrunany. Po jeho smjerći natwarichu na Sokolcy nowu modernu šulu, kiž pak je mjeztym tež hižo wjele lět zawrjena.

Přeprašujemy

- 01.05. Rogate**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za džěći (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
14.00 kemše w Njeswaćidle, po tym zeńdženje na farje (sup. Malink)
- 05.05. Bože spěće**
09.30 dwurěčne kemše w Malešecach w swjedženskim stanje (sup. Malink)
- 08.05. Exaudi**
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
14.00 ekumeniski nyšpor w Chrósćicach (farar Hrjehor, sup. Malink)
- 15.05. swjatkownička**
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)
18.00 ekumeniska nutrnosć w Budyšinje w Michałskej (sup. Malink, farar Sćapan)
- 16.05. swjatkowna pónđzela**
09.30 dwurěčne kemše w Slepom (farar Huth, sup. Malink)
- 22.05. swjata Trojica**
08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 31.05. wutora**
19.30 serbski bibliski kruh w Budyšinje na Michałskej farje
- 04.06. sobota**
14.00 zahajenje cyrkwinskeho dnja w Bukecach
- 05.06. 2. njedzela po swjatej Trojicy**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Bukecach z kemšemi za džěći (tež w serbskim rozhłosu, sup. Malink, farar dr. Buliš), pokročowanje programa serbskeho cyrkwinskeho dnja

Pomhaj Bóh časopis ewangelskich Serbow

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Priwatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen

Redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 0 35 91/60 07 11, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)

Čiść: Čiśćernja DELANY tzwr w Njeswaćidle

Postvertriebsnummer: F 13145
Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Bautzen

Přinoški a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

Pomhaj Bóh wuchadza měsačnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud. Lětny abonement płaći 8 €.